

Byla C-785/19

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2019 m. spalio 23 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Landgericht Saarbrücken (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. spalio 21 d.

Ieškovė ir apeliantė:

Koch Media GmbH

Atsakovė ir kita apeliacinio proceso šalis:

HC

Pagrindinės bylos dalykas

Kompensuojamos išlaidos už teisinės konsultacijas reiškiant įspėjimą dėl keitimosi rinkmenomis; kompensuotinos sumos viršutinės ribos nustatymas

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės išaiškinimas, pagal SESV 267 straipsnį, dėl kompensuotinos išlaidų už įspėjimo pareiškimą sumos viršutinės ribos nustatymo suderinamumo su šiomis Sąjungos teisės nuostatomis:

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo (OL L 157, 2004, p. 45; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 2 t., p. 32) (toliau – Direktyva 2004/48 arba Įgyvendinimo direktyva).

2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų

suderinimo (OL L 167, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230) (toliau – Direktyva 2001/29 arba Autorių teisių direktyva).

2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/24/EB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos (OL L 111, 2009, p. 16) (toliau – Direktyva 2009/24 arba Kompiuterinių programų direktyva).

Prejudiciniai klausimai

1. a) Ar Įgyvendinimo direktyvos 14 straipsnis aiškintinas taip, kad šioje nuostatoje būtinos išlaidos už teisinės konsultacijas priskiriamos prie „teismo išlaidų“ arba prie „kitų išlaidų“, kurios intelektinės nuosavybės teisių turėtojui, kaip jis suprantamas pagal Įgyvendinimo direktyvos 2 straipsnį, susidaro todėl, kad jis neteisimine tvarka, reikšdamas įspėjimą, reikalauja, kad šių teisių pažeidėjas nutrauktų neteisėtus veiksmus?

b) Jei į 1 klausimo a punktą būtų atsakyta neigiamai: ar Įgyvendinimo direktyvos 13 straipsnis aiškintinas taip, kad šioje nuostatoje 1 klausimo a punkte nurodytos išlaidos už teisinės konsultacijas priskiriamos prie žalos atlyginimo?

2. a) Ar Sąjungos teisė, pirmiausia atsižvelgiant į

- Įgyvendinimo direktyvos 3, 13 ir 14 straipsnius,
- Autorių teisių direktyvos 8 straipsnį ir
- Kompiuterinių programų direktyvos 7 straipsnį,

aiškintina taip, kad intelektinės nuosavybės teisių turėtojas, kaip jis suprantamas pagal Įgyvendinimo direktyvos 2 straipsnį, iš esmės turi teisę reikalauti kompensuoti visas 1 klausimo a punkte nurodytas išlaidas už teisinės konsultacijas arba bent tinkamą ir didelę jų dalį, net jei

- teisės pažeidė fizinis asmuo, nevykdydamas savo profesinės ar komercinės veiklos, ir
- nacionalinės teisės aktuose tokiu atveju nustatyta, kad šios išlaidos už teisinės konsultacijas paprastai kompensuojamos tik remiantis sumažinta ieškinio verte?

b) Jei į 2 klausimo a punktą būtų atsakyta teigiamai: ar 2 klausimo a punkte minima Sąjungos teisė aiškintina taip, kad svarstyti 2 klausimo a punkte minėto principo, pagal kurį teisių turėtojui kompensotinos visos 1 klausimo a punkte minėtos išlaidos už teisinės konsultacijas arba bent tinkama ir didelė jų dalis, išimtis,

atsižvelgiant į kitus veiksnius (kaip antai kūrinio aktualumas, jo skelbimo trukmė ir pažeidimas, kurį padarė fizinis asmuo, veikdamas ne savo profesiniais ar komerciniais interesais),

net jei intelektinės nuosavybės teisių pažeidimą, kaip tai suprantama pagal Įgyvendinimo direktyvos 2 straipsnį, sudaro keitimasis rinkmenomis, t. y. kūrinys viešai skelbiamas siūlant jį parsisiųsti visiems viešos mainų platformos, neturinčios skaitmeninių teisių valdymo sistemos (*Digital Rights Management*), dalyviams?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

Direktyvos 2004/48 2, 3, 10, 13, 14 straipsniai ir 14, 17 ir 26 konstatuojamosios dalys

Direktyvos 2001/29 8 straipsnis

Direktyvos 2009/24 1 ir 7 straipsniai

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz) (Autorių ir gretutinių teisių įstatymas (Autorių teisių įstatymas), toliau – *UrhG*)

Gesetz über die Vergütung der Rechtsanwältinnen und Rechtsanwälte (Rechtsanwaltsvergütungsgesetz) (Advokatų užmokesčio įstatymas, toliau – *RVG*)

Zivilprozessordnung (Civilinio proceso kodeksas, toliau – *ZPO*)

Faktinės aplinkybės ir procesas

- 1 Ieškovė ir apeliantė (toliau – ieškovė) užsiima komercine veikla – parduoda kompiuterinius žaidimus. Atsakovė ir kita apeliacinio proceso šalis (toliau – atsakovė) yra fizinis asmuo, neturintis komercinių ar profesinių interesų.
- 2 Ieškovė yra išskirtinių gretutinių teisių (Vokietijos teritorijoje), leidžiančių profesionaliai sukurtą kompiuterinį žaidimą padaryti viešai prieinamą, turėtoja.
- 3 Atsakovė 2013 m. gruodžio mėn. ir 2014 m. sausio mėn. per savo interneto prieigą išplatino šį kompiuterinį žaidimą keitimosi rinkmenomis platformoje ir viešai pateikė jį kitiems asmenims parsisiųsti. Siūlydama keistis rinkmenomis ji pažeidė ieškovės teises.
- 4 Norėdama apginti savo teises ieškovė kreipėsi į advokatų kontorą, kuri ieškovės vardu išsiuntė atsakovei įspėjimą nutraukti neteisėtus veiksmus. Išsiųstame rašte iš

atsakovės, be kita ko, buvo reikalaujama, kad ji įsipareigotų viešai nebeplatinti kompiuterinio žaidimo, o pažeidusi šį įsipareigojimą sumokėtų atsakovei baudą. Be to, buvo pareikalauta, kad ji atlygintų žalą.

- 5 Ieškovės išlaidos už teisinės paslaugas siekė 745,40 EUR, kurias sudarė 10 000 EUR vertės ieškiniui taikomas 1,3 paslaugų mokesčio tarifas, t. y. 725,40 EUR ir papildomos 20 EUR išlaidos.
- 6 Vėliau vykusiame teismo procese, kuriame reikalauta kompensuoti šią sumą, iš esmės buvo ginčijamasi tik dėl kompensuotinų išlaidų už teisinės paslaugas dydžio.
- 7 Pirmojoje instancijoje *Amtsgericht Saarbrücken* (Sarbriukeno apylinkės teismas) 2019 m. kovo 12 d. sprendimu priteisė iš atsakovės 124 EUR su palūkanomis, o likusią ieškinio dalį atmetė. 124 EUR sumą sudarė 1000 EUR vertės ieškiniui taikomas 1,3 paslaugų mokesčio tarifas, t. y. 104 EUR ir papildomos 20 EUR išlaidos.
- 8 *Amtsgericht Saarbrücken* motyvavo savo sprendimą *UrhG 97a* straipsnio 3 dalies pirmu sakiniu, pagal kurį kompensuojama ieškinio vertė tam tikrais atvejais apribojama iki 1000 EUR, išskyrus atvejus, kai toks sprendimas prieštarauja teisingumui.
- 9 Apeliaciniu skundu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme ieškovė toliau reikalauja kompensuoti visas išlaidas už teisinės konsultacijas.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvai

- 10 Teismo ginčo baigtis priklauso nuo Teisingumo Teismo sprendimo, kaip turi būti aiškinamos Sutartys.
- 11 Toliau aprašomas teisės klausimų, nagrinėjamų šioje byloje, kontekstas. Pagal *UrhG 97a* straipsnį kartu su 97 straipsnio 1 dalimi, nukentėjęs teisių turėtojas, be kitų teisių, kaip antai teisės į žalos atlyginimą, turi teisę reikalauti, kad pažeidėjas nutrauktų neteisėtus veiksmus.
- 12 Paprastai teisių turėtojai, kaip ir šiuo atveju, pirmiausia reikalauja nutraukti neteisėtus veiksmus. Tokiu atveju jie kreipiasi į advokatą prašydami atlygintinų paslaugų. Advokatas reiškia įspėjimą pagal *UrhG 97a* straipsnio 1 dalį. Šiuo įspėjimu siekiama, kad teisių pažeidėjas atitinkamu pareiškimu įsipareigotų nutraukti neteisėtus veiksmus, o pažeidęs šį įsipareigojimą sumokėtų baudą. Pateikus tokį pareiškimą pašalinamas recidyvo pavojus ir patenkinamas reikalavimas nutraukti neteisėtus veiksmus. Todėl nebereikia ir nebegalima reikšti ieškinio teisme. Vadinas, įspėjimu išvengiama teismo proceso.
- 13 Jei teisių turėtojas teisme reikalauja nutraukti neteisėtus veiksmus, prieš tai nepareiškęs įspėjimo, jam gali būti priteistos bylinėjimosi išlaidos, jei atsakovas iš

karto pripažįsta reikalavimą pagal ZPO 93 straipsnį. Taigi, įspėjimas dar atlieka ieškovo apsaugos funkciją.

- 14 Pagal *UrhG* 97a straipsnio 3 dalį teisių turėtojas, kurio autorių teisės buvo pažeistos, iš principo gali reikalauti pažeidėjo kompensuoti „būtinąsias išlaidas“.
- 15 Sąvoka „būtinąsios išlaidos“ aiškinama pateikiant nuorodą į RVG, t. y., kompensuojamas advokato užmokestis Vokietijos teisėje paprastai nustatomas pagal RVG ir jame nurodytus advokatų užmokesčio tarifus. Teismai paprastai nusprendžia, kad išlaidos, kurios viršija RVG nustatytus užmokesčio tarifus, nėra kompensuotinos.
- 16 Remiantis RVG, užmokestis, kurio advokatas gali reikalauti iš savo kliento, priklauso nuo ieškinio vertės. Kuo didesnė ieškinio vertė, tuo didesnis užmokestis.
- 17 Remiantis aukščiausiųjų teismų jurisprudencija, teisių turėtojui reikalaujant nutraukti neteisėtus veiksmus, susijusius su naujausiais filmais, muzika ar DVD, ieškinio vertė sudaro ne mažiau kaip 10 000 EUR.
- 18 Vis dėlto *UrhG* 97a straipsnio 3 dalies ketvirtame sakinyje nustatyta, kad kompensuotina ieškinio vertė paprastai apribojama suma iki 1000 EUR, jei įspėtas asmuo 1) yra fizinis asmuo, kuris naudojasi saugomais kūriniais ir (arba) objektais ne savo komercinei ar profesinei veiklai vykdyti, ir 2) nėra jau įpareigotas nutraukti neteisėtus veiksmus įspėjimą reiškiančio asmens reikalavimu pagal sutartį, įsiteisėjusį teismo sprendimą arba laikinąsias apsaugos priemones.
- 19 Šis ieškinio vertės ribojimas taikomas tik tiek, kiek jis susijęs su teisių turėtojo ir teisių pažeidėjo santykiais. Tačiau teisių turėtojo advokatas apskaičiuoja savo užmokestį pagal didesnę, faktinę ieškinio vertę.
- 20 Todėl gali susidaryti didelis skirtumas tarp nustatyto ir faktinio užmokesčio. Šioje byloje gali atsitikti taip, kad, pvz., teisių turėtojas už teises konsultacijas turės sumokėti savo advokatams 745 EUR, atitinkamai dar pridėdant PVM, o teisių pažeidėjas jam kompensuos tik 124 EUR, atitinkamai dar pridėdant PVM. Todėl teisių turėtojas pats turės padengti 631 EUR skirtumą.
- 21 *UrhG* 97a straipsnio 3 dalies ketvirtame sakinyje numatyta išimtis, pagal kurią konkrečiu atveju ribojimas gali būti netaikomas, jei 1000 EUR ieškinio vertė, atsižvelgus į tam tikras aplinkybes, yra „neteisinga“.
- 22 Atsižvelgiant į direktyvas 2004/48, 2001/29 ir 2009/24 ši nuostata vertintina kritiškai. Šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą esmė – klausimas, kokią poveikį Sąjungos teisė daro šios nuostatos aiškinimui.
- 23 Teismas atkreipia dėmesį į tai, kad šioje byloje užduoti klausimai kyla daugelyje jo nagrinėjamų bylų. Be to, Vokietijos teismų jurisprudencijoje buvo priimta nemažai sprendimų, kuriuose padarytos skirtingos išvados. Todėl būtina, kad Teisingumo Teismas pateiktų savo išaiškinimą.

Dėl pirmojo prejudicinio klausimo

- 24 Pirmuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas nori išsiaiškinti, ar išlaidos už teisinės konsultacijas reiškiant įspėjimą laikytinos teismo išlaidomis arba kitomis išlaidomis, kaip apibrėžta Direktyvos 2004/48 14 straipsnyje, žalos atlyginimu, kaip apibrėžta šios direktyvos 13 straipsnyje, ar apskritai nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį.
- 25 Teisingumo Teismas savo 2016 m. liepos 28 d. Sprendime *United Video Properties* (C-57/15, EU:C:2016:611) išaiškino Direktyvos 2004/48 14 straipsnį, be kita ko, atsižvelgdamas į fiksuotą tarifų sistemą.
- 26 Jis neaiškino Direktyvos 2004/48 tuo aspektu, ar neteisminės išlaidos už teisinės konsultacijas, skirtas reikalavimui nutraukti neteisėtus veiksmus įgyvendinti, patenka į Direktyvos 2004/48 13 straipsnio arba Direktyvos 2004/48 14 straipsnio taikymo sritį, ir ar jos apskritai nepatenka į šių nuostatų taikymo sritį.
- 27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas mano, kad išlaidas už neteisminę įspėjimo procedūrą galima laikyti kitomis laimėjusios šalies išlaidomis, kaip apibrėžta Direktyvos 2004/48 14 straipsnyje.
- 28 Jis taip pat mano, kad svarstyтина galimybė priskirti šias išlaidas prie žalos atlyginimo, kaip apibrėžta Direktyvos 2004/48 13 straipsnyje. Būtinoms išlaidoms įgyvendinant reikalavimą nutraukti neteisėtus veiksmus laikytinos įsipareigojimų nevykdymu pagrįstais nuostoliais, atsiradusiais pažeidus teisę.
- 29 Remiantis kitu jurisprudencijoje išreikštu požiūriu, netaikytini nei Direktyvos 2004/48 13 straipsnis, nei 14 straipsnis, motyvuojant tuo, kad išlaidos už reikalavimo nutraukti neteisėtus veiksmus įgyvendinimą ikiteisminiame etape nėra tiesiogiai ir pakankamai glaudžiai susijusios su teismo procesu.

Dėl antrojo prejudicinio klausimo

- 30 Antruoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas nori išsiaiškinti, kokios Sąjungos teisės nuostatos taikomos ribojant ieškinio vertę ir taikant šio ribojimo išimtį. Jis pirmiausia klausia, ar atitinkamos direktyvos aiškintinos taip, kad net tuo atveju, kai teisę pažeidžia fiziniai asmenys, visada atlyginamos visos įspėjimo pareiškimo išlaidos. Be to, jis nori išsiaiškinti, ar tam tikri (ir jei taip, kokie) veiksniai gali lemti, kad atlyginamos ne visos išlaidos.
- 31 Šiuo klausimu, t. y., kiek tik nedidelės dalies įspėjimo pareiškimo išlaidų atlyginimas yra suderinamas su Sąjungos teise, ypač su Direktyvos 2004/48 3 straipsnio 1 dalies antru sakiniu, Teisingumo Teismas taip pat išreiškė nuomonę Sprendime *United Video Properties* (C-57/15). Teisingumo Teismas, be kita ko, nusprendė, kad susiklosčius tam tikroms aplinkybėms gali būti pateisinama teisės norma, kuria siekiama neleisti atlyginti pernelyg didelių išlaidų.

- 32 Vis dėlto vertinant šią bylą svarbiausia, ar šiame sprendime suformuluoti principai taikomi ir tuomet, kai atsakovas yra fizinis asmuo, nevykdantis komercinės ar profesinės veiklos.
- 33 Vokietijos teisės aktų leidėjas *UrhG 97a* straipsnio 3 dalies ketvirtame sakinyje sukeitė vietomis Direktyvos 2004/48 14 straipsnyje nustatytą taisyklės jos išimties santykį. Jei atsakovas yra fizinis asmuo, tuomet, remiantis Vokietijos teisės nuostatos tekstu, visų išlaidų atlyginimas svarstytinas tik tokiu atveju, jei priešingas sprendimas prieštarautų teisingumui.
- 34 Remiantis vienu požiūriu, *UrhG 97a* straipsnio 3 dalies ketvirta dalis (atsižvelgiant į direktyvą) aiškintina taip, kad ji, priešingai, negu sakoma jos tekste apie taisyklės ir jos išimties santykį, reiškia, kad paprastai ieškinio vertės dydis neribojamas. Remiantis priešingu požiūriu, jei atsakovas yra fizinis asmuo, kuris neturi profesinių ar komercinių interesų, paprastai ieškinio vertės dydį reikia riboti.

DARBINIS VERTINIMAS